

מבחן בספרות – מבוא לאמצעים אומנותיים

דימוי, האנשה ומטאפורה · חט"ב

גרסה מותאמת – לתלמידים עם ליקויי למידה

הוראות:

- קראו לאט. אפשר לקרוא כל שאלה פעמיים.
- מה לעשות בכל שאלה – כתוב **בהדגשה**.
- אפשר להיעזר ב**כרטיס העזר** שבעמוד הזה.

חלק א	חלק ב	חלק ג	חלק ד	חלק ה	סה"כ	בנוס
20	30	20	18	12	100	5 (רשות)

כרטיס עזר

אמצעי אומנותי = דרך מיוחדת לכתוב, שעוזרת לקורא לדמיין ולהרגיש.

דמוי = השוואה **עם** מלת השוואה: כמו, כִּי, דומה ל־, כאילו. דוגמה: "הים כחול כמו השמיים."

מטפורה = השוואה **בלי** מילת השוואה. דוגמה: "הספרים הם חלונות."

האנשה = דבר שאינו אדם **עושה או מרגיש** כמו אדם. דוגמה: "הרוח לחשה."

1 מתחו קו מכל מושג אל ההגדרה שלו. (12 נק' – 4 לכל קו)

השוואה בלי מילת השוואה.	•	דְמוּי	•
השוואה עם מילת השוואה (כמו, כאילו).	•	הַאֲנָשָׁה	•
דבר שאינו אדם עושה או מרגיש כמו אדם.	•	מְטַפֶּרָה	•

2 בכל משפט יש דימוי. **הקיפו** את מילת הדימוי. (8 נק' – 4 לכל משפט)

מחסן מילים: **כמו** **כִּי** **דומה ל־** **כאילו**

א. הענן נראה כמו כרית לבנה.

ב. השלג על הגדר נראה כאילו מישהו פיזר סוכר.

חלק ב - זיהוי

3 קראו כל משפט. **סמנו** ✓ באמצעי הנכון. (24 נק' - 4 לכל משפט)

יש "כמו" או "כאילו"? ← דימוי. דבר שאינו אדם עושה פעולה של אדם? ← האנשה. משווים בלי מילת השוואה? ← מטאפורה.

המשפט	דימוי	האנשה	מטאפורה
1 אחי הקטן רץ כמו טיל.	☐	☐	☐
2 השעון המעורר צעק עליי בבוקר.	☐	☐	☐
3 החדר של אחי הוא שדה קרב.	☐	☐	☐
4 פניו היו אדומות כמו עגבנייה.	☐	☐	☐
5 השמש חייכה אל הילדים.	☐	☐	☐
6 המורה שלנו היא מגדלור שמאיר לנו את הדרך.	☐	☐	☐

4 "השמיכה שלי רכה כמו ענן." **השלימו** בעזרת מחסן המילים. (6 נק' - 3 לכל שורה)

מחסן מילים: **השמיכה שלי ענן**

מה מתארים? (המִדָּמָה): _____

למה משווים? (המִדָּמָה): _____

חלק ג - הבחנה והמרה

5 **הפכו** את הדימוי למטאפורה. (5 נק')

מחקו את המילה "כמו".

"אבא שלי הוא כמו סלע." ← אבא שלי הוא _____ .

6 הפכו את המטאפורה לדימוי. (5 נק')

הוסיפו את המילה "כמו".

"הכיתה שלנו היא משפחה גדולה." ← הכיתה שלנו היא _____ משפחה גדולה.

7 בכל משפט יש האנשה. השלימו בטבלה. (10 נק' – 5 לכל משפט)

המשפט	מה מואנש?	מה הוא עושה כמו אדם?
הדלת הישנה נאנחה.		
העננים בכו כל הלילה.		

חלק ד – קריאת שיר

גשם ראשון 🌧️ חיבור שלנו

- 1 הרוח דפקה על החלון
- 2 וקראה לי לצאת.
- 3 העלים היו כמו מטבעות זהב.
- 4 השלוליות היו מראות קטנות,
- 5 ובהן ראיתי את השמיים.
- 6 הגשם הראשון הגיע!

8 שורה 3. מהי מילת הדימוי? סמנו ✓ (4 נק')

☐ העלים ☐ כמו ☐ זהב

9 שורה 1. איזו פעולה של אדם עושה הרוח? סמנו ✓ (4 נק')

☐ הרוח ☐ דפקה ☐ החלון

10 שורה 4. "השלוליות היו מראות קטנות" – מה יש בשורה? **סמנו ✓ והשלימו.** (5 נק')

☐ דימוי ☐ מטאפורה

ידעתי, כי בשורה אין _____.

11 שורה 3. מה הדימוי עוזר לכם לדמיין? **השלימו.** (5 נק')

הדימוי עוזר לי לדמיין שהעלים _____,

כמו _____.

חלק ה – כתיבה

12 בחרו נושא: סתיו / ים / עיר. **בחרו 2 מתוך 3 האמצעים, וכתבו משפט עם**

כל אחד. (12 נק' – 6 לכל משפט)

מילים שיכולות לעזור:

 סתיו: עלים, רוח, גשם, ענן

 ים: גלים, חול, שמש, צדף

 עיר: בניינים, רחוב, אורות, מכוניות

☐ **דימוי:** ה_____ כמו _____.

☐ **האנשה:** ה_____ (דבר שאינו אדם) _____ (פעולה של אדם).

☐ **מטאפורה:** ה_____ הוא / היא _____.

★ **בונוס (רשות) - 5 נק'**

ציירו את המשפט "השמש חייכה אל הילדים". **השלימו:** מה השמש עושה כמו אדם?

סיימתי? ☒

☐ עניתי על כל השאלות.

☐ בחלק ב סימנתי ✓ בכל משפט.

☐ קראתי שוב את המשפטים שכתבתי.

כל הכבוד! 🌟

מחווין למורה – מבחן בספרות – מבוא לאמצעים אומנותיים

(גרסה מותאמת)

ניקוד מוצע. יש לקבל כל תשובה נכונה גם אם ניסוחה שונה.

חלק א – 20 נק'

שאלה 1 (12): דימוי ← "השוואה עם מילת השוואה" · האנשה ← "דבר שאינו אדם עושה או מרגיש כמו אדם" · מטאפורה ← "השוואה בלי מילת השוואה".

שאלה 2 (8): א. כמו · ב. כאילו.

חלק ב – 30 נק'

שאלה 3 (24): 1. דימוי · 2. האנשה · 3. מטאפורה · 4. דימוי · 5. האנשה · 6. מטאפורה.

שאלה 4 (6): המדומה – השמיכה שלי · המדמה – ענן.

חלק ג – 20 נק'

שאלה 5 (5): אבא שלי הוא סלע.

שאלה 6 (5): הכיתה שלנו היא כמו משפחה גדולה. (מתקבל גם: "דומה ל...")

שאלה 7 (10): הדלת – נאנחה ($2.5 + 2.5$) · העננים – בכו ($2.5 + 2.5$).

חלק ד – 18 נק'

שאלה 8 (4): כמו. **שאלה 9 (4):** דפקה.

שאלה 10 (5): מטאפורה (2) · ידעתי כי אין מילת השוואה ("כמו") (3).

שאלה 11 (5): למשל: העלים צהובים/זהובים, נוצצים ויפים (3), כמו מטבעות זהב (2).

חלק ה – 12 נק'

שאלה 12 (6 לכל משפט): אמצעי נכון (3), מתאים לנושא (2), משפט שלם (1). דוגמאות:

"הגלים קפצו כמו ילדים." · "העיר התעוררה בבוקר." · "הסתיו הוא צייר."

בונוס (5): ציור של שמש מחייכת (2) + "השמש חייכה" – חיוך הוא פעולה של אדם (3).

